

طراحی شهرها همراه دختران و برای دختران^۱

نویسندگان: الین آندرسدوتر فابر^۲ (برنامه اسکان بشر ملل متحد^۳) و تووه لُونَن^۴ (بنیاد شهر مشترک)^۵

منبع: نشریه ساختمان ها و شهرها^۱ (Buildings and Cities)

تاریخ انتشار: ۲۲ اکتبر ۲۰۲۳

مترجم: حمیدرضا زرنگار

اشاره:

مشارکت زنان در فرآیندها و تصمیم های مرتبط با توسعه شهری، شهرها را برای همه بهتر خواهد کرد. در مطلب پیش روی خانم الین آندرسدوتر فابر و تووه لُونَن توضیح می دهند که چرا باید شهرها مسائل زنان را نیز لحاظ نمایند. برنامه اسکان ملل متحد، پروژه شهر او^۷ را به عنوان یک ابزار و فرآیند مشارکتی برای مشارکت زنان در برنامه ریزی، طراحی و توسعه شهری سامان می دهد.

چرا دختران؟

یک دهه پیش، برنامه اسکان بشر ملل متحد، برنامه فضای عمومی جهانی^۸ را با تمرکز بر برنامه ریزی و طراحی فضای عمومی فراگیر آغاز کرد. از آن زمان، طراحی فضای عمومی شهری مناسب برای کودکان به موضوعی داغ در سراسر جهان تبدیل شد. با این حال، نیازهای دختران (صفر تا هجده ساله) و زنان جوان (نوزده تا

۱ Designing Cities with and for Girls

۲ Elin Andersdotter Fabre

۳ UN Habitat

۴ Tove Levonen

۵ Shared City Foundation

۶ نشریه ساختمان ها و شهرها یک مجله دانشگاهی بین المللی با دسترسی آزاد است که تحقیقات و تحلیل های کیفی در مورد تأثیر متقابل مقیاس های مختلف محیط ساخته شده توسط بشر را شامل ساختمان ها، بلوک ها، محله ها، شهرها، سهام ساختمان ملی و زیرساخت ها منتشر می کند.

۷ Her City

۸ Global Public Space Programme

بیست و پنج ساله) به ویژه در برنامه ریزی و طراحی فضای عمومی شهری کم تر مطرح شده است و پروژه ها آن ها را به عنوان یک گروه کاربر کلیدی هدف قرار نمی دهند.

اگرچه اهمیت گنجاندن این گروه در توسعه فضای عمومی شهری به وضوح در اهداف توسعه شهری پایدار در دستور کار ۲۰۳۰^۹ به رسمیت شناخته شده است، اما زنان و دختران در مناطق آسیب پذیر در بیش ترین احتمال برای به حال خود رها شدن هستند. پروژه شهر او توسط برنامه اسکان ملل متحد و بنیاد شهر مشترک برای ارائه ابزارهایی به منظور افزایش مشارکت در توسعه شهری در برابر این موضوع که دختران از جمله افرادی اند که به احتمال زیاد « به حال خود رها می شوند» و به ندرت در بازاندیشی در محله یا زندگی روزمره با آن ها مشورت می شود، راه اندازی شد. هدف از آن حمایت از توسعه شهری از دیدگاه یک دختر با تمرکز بر استفاده از ابزارها و روش های تحول ساز در مقوله های جنسیت و جوانان است.

شهر او نتیجه ابتکار جنبش دختران شهری^{۱۰} است که با طراحی جهانی از بهترین شیوه ها برای گنجاندن مقوله جنسیت در توسعه شهری در سال ۲۰۱۷ آغاز شد. این آموخته های جهانی به این فرآیند کمک کرد و سپس در اولین پروژه در بوتشیرکا^{۱۱} در سوئد آزمایش شد و یک فرآیند برنامه ریزی و طراحی را آزمایش کرد که به مقوله های جنسیتی، اجتماعی-اقتصادی و سن حساس بود.

شهرسازی و جنسیت

در حال حاضر ۵۵ درصد از مردم جهان در شهرها به سر می برند^{۱۲}. این تعداد به طور پیوسته در حال افزایش است، به ویژه در شهرهای میانی و در جنوب صحرای آفریقا. در بسیاری از کشورهای شمال، نرخ شهرنشینی از ۸۰ درصد فراتر رفته است^{۱۳}. با افزایش جمعیت شهری، به عنوان مثال در مقوله تبدیل فقر به عنوان یک پدیده شهری روزافزون. چالش های عظیمی هم از نظر پایداری و هم از نظر برابری پدید آمد. در میان افرادی که بیش تر تحت تأثیر نابرابری ها قرار گرفته اند، می توان زنان ساکن در مناطق شهری محروم از نظر اقتصادی و اجتماعی را یافت که در نتیجه ستم، کمبود فرصت ها و طرد اجتماعی را تجربه می کنند. زنان به میزان بیش تری از مردان تحت تأثیر عوارض منفی تغییرات آب و هوایی قرار دارند^{۱۴}.

^۹ Sustainable Urban Development Goals (SDGs) of the ۲۰۳۰ Agenda

^{۱۰} Urban Girls Movement

^{۱۱} Botkyrka

^{۱۲} UN Habitat. (۲۰۲۲). World Cities Report ۲۰۲۲: Envisaging the Future of Cities.

^{۱۳} World Bank. (n.d.) Urban population (% of total population).

^{۱۴} UN Women. (۲۰۲۲). Explainer: how gender inequality and climate change are interconnected.

به طور کلی زنان و دختران از شهرنشینی و فضاهای شهری کم تر از مردان و پسران بهره می برند^{۱۵}. زنان در شهرها در سطح جهانی با طیفی از موانع و آسیب پذیری های خاص مواجه اند که اگر در برنامه ریزی شهری مورد توجه قرار نگیرد، می تواند منجر به نوعی تبعیض جنسیتی شود.

زنان و دختران به طور سیستماتیک از زیرساخت ها، خدمات و فرصت های اولیه غیر برخوردار و محروم می شوند. به عنوان مثال، ۶۰ درصد از زنان و دختران در سراسر جهان در مکان های عمومی احساس ناامنی می کنند. از احساس راحتی نکردن هنگام رفتن به یک مسیر خاص به سمت مدرسه یا محل کار، یا استفاده از وسایل حمل و نقل عمومی و کمبود دسترسی به آب، سرویس بهداشتی و معیشت گرفته تا محرومیت از وقت گذرانی در خارج از خانه، همه به این دلیل که فضاهای عمومی پذیرا یا پاسخگوی نیازهای زنان جوان و دختران نیستند.

آسیب پذیری زمانی بیش تر می شود که جنسیت با دلایل تبعیض آمیز دیگر مانند سن، وضعیت اقتصادی، ناتوانی ها، اقلیت ها، قومیت و ... همراه شود. زنان و اقلیت ها به گونه ای نابرابر در فرآیندهای تصمیم گیری حضور دارند، به عنوان نمونه تنها ۲۳ درصد از پست های دولتی و تنها ۱۰ درصد از مشاغل برنامه ریزی شهری توسط زنان اشغال شده است. این موضوع به مانعی برای مشارکت زنان و دختران در فرآیندهای مهم مانند برنامه ریزی شهری و توسعه سیاست های مرتبط با اقلیم تبدیل می شود. امیدواری هایی وجود دارد که جعبه ابزار شهر/او بتواند به تغییر این موضوع کمک کند.

جعبه ابزار شهر او

در روز جهانی زن در سال ۲۰۲۱ جعبه ابزار شهر او رونمایی شد و سپس در بیست پروژه مشارکتی در آفریقا، خاورمیانه، آسیا، آمریکای لاتین و اروپا اجرا شد. امروزه بیش از ۱۲۰۰ کاربر از ۳۵۰ شهر در یکصد کشور در این پلتفرم و ۳۰۰ طرح مستقل در سراسر جهان با استفاده از این جعبه ابزار ثبت شده اند. جعبه ابزار فرآیندی منحصر به فرد را دنبال می کند که یک راهنمای دیجیتالی گام به گام در مورد چگونگی برنامه ریزی مشترک شهرها از دیدگاه یک دختر است. جعبه ابزار به صورت رایگان در یک پلتفرم باز و قابل دسترسی دیجیتال در دسترس است. نه بلوک نشان دهنده سه مرحله از فرآیند توسعه شهری است و شما را در مرحله ارزیابی، طراحی و اجرا راهنمایی می کند. هر بلوک شامل تعدادی فعالیت با مراحل دقیقی است که باید برای انجام پروژه شهر خود دنبال کنید. این پلتفرم به متخصصان شهرداری، کنش گران شهری و تصمیم گیرندگان محلی جعبه ابزاری محکم

۱۵ UN-Habitat. (۲۰۲۲). Cities for Girls, Cities for All: Report from the Vinnova Innovation for Gender Equality Project.

برای تطبیق دیدگاه‌های جوانان، جنسیت و امور اقتصادی-اجتماعی با مشارکت راهبردی دختران و زنان جوان در برنامه‌ریزی، طراحی و اجرای شهری ارائه می‌دهد.

جعبه ابزار به هشت هزار ذینفع معرفی شده است و یک هزار متخصص در استفاده از آن تبحر دارند. به علاوه، نقش برنامه اسکان ملل متحد ایجاد ظرفیت و حمایت از شهرها در تسهیل گفتگوی مداوم بین متخصصان و شهروندان است.

نتایج

فرآیند شهر او ارزش گنجانیدن دیدگاه‌های کم‌تر ارائه شده در فرآیندهای تصمیم‌گیری محلی و برنامه‌ریزی فیزیکی و طراحی فضاهای شهری را نشان داده است. فضاهای عمومی برنامه‌ریزی شده - یا فرآیندهای مشارکتی - برای همه بدون در نظر گرفتن منشاء قومی، توانایی، سن یا جنسیت گشوده است. وقتی این دیدگاه‌های مختلف نیز لحاظ شوند، تصویر کلی کامل‌تر می‌شود، می‌توان راه‌حل‌هایی را متناسب با کل جمعیت توسعه داد و تصمیم‌گیرندگان به اندازه کافی برای اتخاذ تصمیم‌های بلندمدت و پایدار مطلع شوند.

دختران و سایر گروه‌های محروم استفاده از منابع عمومی را به گونه‌ای اولویت می‌دهند که مسائل بین‌بخشی را تحت تأثیر قرار دهد. هنگامی که دختران مورد مشورت قرار می‌گیرند، آنان مسائل مهم برنامه‌ریزی شهری مانند اقدامات پیشگیری از جرم، راه‌حل‌های اکوسیستم، حمل و نقل، دسترسی به آموزش و مراقبت‌های بهداشتی را مطرح می‌کنند. نتیجه، فضاهای عمومی فراگیر و مقرون به صرفه‌ای است که برای همه کار می‌کند. اگرچه اندازه‌گیری تأثیر بلندمدت آن خیلی زود است، اما می‌توانیم گرایش‌هایی را در پروژه‌های مشارکتی خود ببینیم که در آن فرآیند، منجر به تأثیر ماندگار بر فضای عمومی فیزیکی با پیامدهایی برای کل جامعه شده است.

از میان ۲۰ پروژه، ۱۰ فضای عمومی تاکنون بازسازی شده است که برای ۵۲ هزار نفر که در مجاورت مستقیم پروژه‌ها زندگی می‌کنند، فضاهایی را فراهم کرده است. علیرغم شرایط جغرافیایی متفاوت، اولویت‌ها و راه‌حل‌های مشابهی توسط دختران پیشنهاد می‌شود.

مشخص شده که دختران اولویت‌ها و راه‌حل‌های طراحی متفاوتی نسبت به پسران دارند و به پیشرفت‌هایی که "خیر مشترک" و پیامدهای پایدار بلندمدت برای "مردم" و "سیاره" دارند، ارجح می‌نهند. راه‌حل‌های برتر پیشنهاد شده توسط دختران عبارت بودند از: سبز کردن محیط شهری (درختان، گل‌ها، پارک‌ها، کشاورزی شهری، کندوهای زنبور عسل و خدمات اکوسیستمی)، افزایش ارائه هنر (کتابخانه، صحنه‌های نمایش، تئاتر در فضای باز)، فضاهای عمومی (برکه، استخر و فواره‌ها و مناطق تفریحی، نقاط ملاقات و زمین‌های بازی) امکانات عمومی

(شیرهای آب آشامیدنی، توالت‌های عمومی، خیابان‌های پیاده رو، مسیرهای دوچرخه‌سواری و امکانات بازیافت زباله‌ها. علاوه بر بهبود در محیط فیزیکی، این فرآیند همچنین برای گروه‌های هدف مختلف درگیر - هم دختران و هم سایر ذینفعان درگیر مانند تصمیم‌گیرندگان محلی، متخصصان شهری یا دانشگاه‌ها - نیز ارزش قایل است.

در جریان اجرای پروژه این روند برای تقویت اعتماد دختران به جامعه و مقامات دولتی مشاهده شد و توانایی تأثیرگذاری بر محیط محلی آن‌ها باعث افزایش مشارکت مدنی در میان برخی از دختران شد. علاوه بر آن، همکاری نزدیک با گروه چند ذینفعی نیز به عنوان مقدمه‌ای برای بازار کار عمل می‌کند، عملکرد درونی انواع حرفه‌ها را نشان می‌دهد و بینشی را در مورد فرآیندهای دموکراسی محلی ارائه می‌دهد.

بازخورد متخصصان شرکت‌کننده نشان می‌دهد که همکاری نزدیک با دختران و "غیرحرفه‌ای‌ها" به عنوان عاملی آگاهی بخش برای درک فضا و نیازها از دیدگاه دختران عمل کرده است. بنابراین شهر/او به ایجاد ظرفیت در میان متخصصان چند ذینفعی ادامه می‌دهد.

شهر/او همراه با پژوهشگران به یک دوره آکادمیک تبدیل شد که برای اولین بار در دانشگاه فنی کرت^{۱۶} در یونان و دانشگاه باهاوس^{۱۷} در آلمان به صورت آزمایشی اجرا شد و نشان داد که این پروژه‌های زنده می‌توانند با آموزش، شهرنشینان، برنامه‌ریزان و دانش‌پژوهان جوان را آگاه کنند و ظرفیتی را برای طراحان و معماران فردا ایجاد نمایند. پیامدهای ساختاری طرح‌های شهر/او بر سیاست‌گذاری و فرآیندهای حکومتی تأثیر داشته است. در آفریقای جنوبی، برای اولین بار جدا سازی مثبت زنان در خریدهای عمومی مجاز شد. در کشور پرو، مقررات دسترسی از یک چشم انداز جامع تر بررسی می‌شود. در فلسطین یک سیاست فضای عمومی توسعه یافت. در شهر بوتشیرکا کشور سوئد، جایی که همه چیز از آن شروع شد، دختران توصیه کردند که پروژه‌های جدید توسط شهرداری، کنشگران بخش خصوصی و سازمان‌های اجتماعی اطلاع رسانی شود.

قاعده جدید

مشارکت دختران در توسعه شهری، شهر را برای همه بهتر خواهد کرد. اگر به دختران اعتماد و فرصت داده شود، آن‌ها با در نظر گرفتن تنوع و نیازهای مختلف به برنامه ریزی و طراحی اقدام خواهند کرد. فرآیندهای مشارکتی برای برنامه ریزی شهری که بتواند برای همه کارساز باشد، کلیدی است.

^{۱۶} Technical University of Crete

^{۱۷} Bauhaus University

از طریق پروژه شهر/و ما این امکان را یافتیم که با گسترش اولویت‌ها و دیدگاه‌ها، بازاندیشی نموده، به‌طور سیستماتیک تغییر ساختار دهیم و انتقال به یک محیط شهری فراگیر و پایدار را سرعت بخشیم. شهر/و باید به قاعده‌ای جدید تبدیل گردد.